

KONSPEKT

KSZTAŁTOWANIE SIĘ KONCEPCJI HOSPICYJNEJ W WARSZAWSKIEJ MEDYCYNIE U SCHYŁKU XIX WIEKU I POCZĄTKÓW XX WIEKU (DO CZASÓW WYBUCHU PIERWSZEJ WOJNY ŚWIATOWEJ)

Podjmując temat tworzenia się idei hospicyjnej w literaturze medycznej XIX w., kierowałem się moją wieloletnią pracą w hospicjum, stąd wynikało zainteresowanie problematyką opieki nad nieuleczalnie chorymi w czasach poprzedzających powstawanie dzisiejszych hospicjów. Praca obejmuje okres od połowy XIX w, do wybuchu pierwszej wojny światowej, jednak by lepiej poznać całościowość problemów, związanych z powstawaniem pierwszych instytucji, nawiązywałem do ich początków, sięgających kilka wieków wcześniej. Szczególnie interesująca ze względu na własną „służbę”, wydała mi się działalność sióstr miłosierdzia, niemal niedostrzeżona w ogromie problemów, związanych z utrzymaniem się szpitali.

Poznając problematykę opieki nad ciężko chorymi, w odpowiednich instytucjach, zastosowałem metody badawczo- historyczne z ujęciem własnych retrospekcji. Opracowanie tej problematyki, może uzupełnić istniejące dotychczas, wycinkowe opracowania, omawiające zagadnienia związane z metodami pielęgnowania chorych. W pracy zebrałem fakty i opisałem je na podstawie źródeł, encyklopedii, słowników, opracowań, oraz artykułów, zamieszczonych w prasie medycznej, kulturalno oświatowych, oraz prasie codziennej. Wykorzystałem dostępne źródła, np.: dokumentujące działalność dobroczynną sióstr, w Archiwum Sióstr Franciszkanek, czy Rys historyczny, z archiwum Szpitala św. Łazarza. Posłużyłem się źródłami narracyjnymi, zawierającymi prace popularnonaukowe, opinie i polemiki dziennikarskie w czasopiśmiennictwie medycznym, kulturalno-oświatowym i w prasie codziennej, takich jak: „Gazeta Lekarska”, „Zdrowie”, „Opiekun Społeczny”, „Gazeta Warszawska”, „Kurier Warszawski”, „Tygodnik Warszawski”, „Pamiętnik Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego”, oraz inne. Ponadto, przedstawione poniżej źródła: encyklopedie katolickie, kościelne, leksykony liturgii, oraz opracowania różnych autorów i wyznań, pomogły ukazać problemy związane z tradycjami opieki nad ciężko chorymi, oraz umierającymi.

Głównym celem pracy było udzielenie odpowiedzi na pytania badawcze:

- jaka była sytuacja szpitalnictwa w badanym okresie w Warszawie,
- w jakiej sytuacji materialnej byli ludzie ciężko chorzy,
- kto sprawował opiekę nad ciężko chorymi,
- z jakich źródeł była finansowana opieka nad nimi,
- jak przedstawiała się w tym czasie, idea dobroczynności,

Praca składa się z sześciu rozdziałów. Pierwszy z nich ukazuje stan ówczesnych szpitali, przytułków, schronisk na terenie Warszawy. Podrozdziały przybliżają instytucje szpitalne, które musiały powstać, bo sytuacja zmuszała ludzi dobrej woli, administrację rządową oraz instytucje dobroczynne do zapewnienia całej masie biedaków podstawowej opieki.

W drugim rozdziale omówione zostały pojęcia: ciężko chory, obłożnie chory i umierający z odniesieniem do ówczesnego słownictwa i nazewnictwa. Człowiek chory, pozostawiony bez opieki, stawał się obłożnie chorym, a w konsekwencji umierającym. Rozdział ten poświęcony też problemowi śmierci, omawia tradycje kultury chrześcijańskiej, związanej z „ostatecznością”. Ukazuje, iż nawet ten moment życia (oprócz narodzin), jest ściśle związany z materialną stroną życia. Człowiek materialnie biedny umiera często w zapomnieniu.

Rozdział trzeci omawiający rodzaje instytucji, organizujących opiekę nad chorymi w Warszawie, scharakteryzuje specyfikę i znaczenie każdego z istniejących wówczas systemów opieki, także charytatywnej. Były to zaniedbane przez rządy zaborcy instytucje cywilne, o mniejszym niż dawniej znaczeniu- instytucje kościelne, oraz wyznaniowe: Mojżeszowe i Ewangelickie.

Rozdział czwarty przybliży powstawanie pierwszych form hospicyjnych, tworzących się w powstałych już ośrodkach i placówkach dla chorych na nowotwory tzw.-rakowatych, chorych na paraliż –paralityków, oraz chorych na suchoty – suchotników.

Rozdział piąty ukazuje pochodzenie społeczne podopiecznych, oraz warunki z jakimi spotykali się w szpitalu, z podkreśleniem niezadawalającej opieki, wynikającej z niemożności zorganizowania systemu szkoleń, i nadaniu

jej odpowiedniej rangi. Kwalifikacje opiekunów i leczących, zajmowały umysły inteligencji warszawskiej, co znalazło odbicie w prasie, jednak nie w praktyce.

Rozdział szósty omawia metody pielęgnacji i leczenia chorych, zwłaszcza w zakresie uśmierzania bólu, wsparcia psychicznego, oraz warunki panujące wówczas w szpitalach. Najbardziej narzekano na ciasnotę, braki w zakresie higieny, niewystarczające odżywianie, oświetlenie, ogrzewanie. Cierpienie chorego było więc spotęgowane tym, czego ówczesny szpital nie mógł zapewnić, nawet w zakresie podstawowym.

Pracę zakończą: streszczenie, bibliografia i wnioski końcowe.

**KSZTAŁTOWANIE SIĘ KONCEPCJI HOSPICYJNEJ W WARSZAWSKIEJ
MEDYCYNIE U SCHYŁKU XIX WIEKU I POCZĄTKÓW XX WIEKU (DO
CZASÓW WYBUCHU PIERWSZEJ WOJNY ŚWIATOWEJ)**

WSTĘP

ROZDZIAŁ I Pierwsze formy pomocy obłożnie chorych od połowy XIX w. do 1914 r.

- 1.1 Ogólny stan szpitali
- 1.2 Szpital św. Łazarza dla „Gnojników”
- 1.3 Przystałek dla obłożnie chorych w Królikarni
- 1.4 Przystulisko Sióstr Franciszkanek dla bezdomnych
- 1.5 Schronienie dla paralityków św. Władysława

ROZDZIAŁ II Ciężko chory i umierający w XIX w.

- 2.1 Słownictwo i nomenklatura
- 2.2 Chrześcijańskie korzenie w warszawskiej tradycji opieki nad ciężko chorym i umierającym

ROZDZIAŁ III Instytucje organizujące opiekę w Warszawie od połowy XIX w. do 1914 r.

- 3.1 Cywilne
- 3.2 Wyznaniowe
- 3.3 Inne, charytatywne, wspomagające instytucje, służące opiece nad obłożnie chorymi

ROZDZIAŁ IV Stan terminalnej pomocy medycznej

4.1 Powstanie i rozwój specjalnych ośrodków i placówek dla chorych tzw. rakowatych, paralityków i suchotników

4.2 Warunki i środki zabezpieczające pobyt

ROZDZIAŁ V Chorzy i personel

5.1 Pochodzenie społeczne podopiecznych

5.2 Kwalifikacje opiekunów leczących

ROZDZIAŁ VI Metody pielęgnacji i leczenia chorych

6.1 Uśmierzanie bólu i cierpienia

6.2 Higiena ciała

6.3 Odżywianie

6.4 Sposoby i formy oddziaływania psychicznego

ZAKOŃCZENIE

Streszczenie

Bibliografia

Aneksy